

METODICKÉ VYSVĚTLIVKY

Počet obyvatel se zjišťuje při sčítání obyvatelstva. V období mezi sčítáními se počet obyvatel sleduje na základě bilancí, které odráží přirozený přírůstek či úbytek způsobený rozením a umíráním a přírůstek stěhováním obyvatel.

Od sčítání v roce 2001 v souladu s mezinárodními doporučeními začali být na české části do celkového počtu obyvatel kromě osob s trvalým pobytem na území České republiky zahrnováni také cizinci s dlouhodobým pobytem (tj. s pobytem na základě víza nad 90 dnů podle zákona č. 326/1999 Sb.) a cizinci s azylem. Tato kategorie cizinců je od té doby započítána i v běžné demografické statistice a každoročních bilancí obyvatelstva navazujících na sčítání.

Narození se evidují podle místa trvalého bydliště matky narozeného dítěte.

Živě narození na 1 000 obyvatel vyjadřují podíl počtu živě narozených ve sledovaném období přepočítaný na 1000 obyvatel daného území. V České republice je k přepočtu používán počet obyvatel k 1. 7. (ke střednímu stavu).

Zemřelí se sledují podle místa trvalého pobytu zemřelého.

Zemřelí na 1 000 obyvatel vyjadřují podíl počtu zemřelých ve sledovaném období přepočítaný na 1 000 obyvatel daného území. V České republice je k přepočtu používán počet obyvatel k 1. 7.

Přirozený přírůstek je rozdíl mezi počtem živě narozených a počtem zemřelých ve sledovaném období.

Přirozený přírůstek na 1 000 obyvatel vyjadřuje rozdíl v počtu živě narozených a počtu zemřelých ve sledovaném období přepočítaný na 1 000 obyvatel daného území. V České republice je k přepočtu používán počet obyvatel k 1. 7.

Stěhování obyvatel zahrnuje přistěhované a vystěhované za hranice okresu, nezahrnuje stěhování v rámci okresu. V souladu s německou a polskou metodikou je úhrn stěhování za celé území zjištěn jako součet stěhování v okresech bez ohledu na počet stěhování uvnitř celého regionu.

Přírůstek migrací na 1 000 obyvatel je vypočítáván jako přírůstek nebo úbytek způsobený migrací přepočítaný na 1 000 obyvatel daného území. V České republice je k přepočtu používán počet obyvatel k 1. 7.

Sňatky jsou v polské a české části započítávány do příslušného území podle místa trvalého bydliště ženicha. V případě ženicha, který nemá trvalé bydliště v ČR, je sňatek započítán podle místa trvalého bydliště nevěsty. V Německu je uzavření manželství evidováno regionálně podle místa registrace.

Rozvody představují pravomocné vyjádření, evidují se podle místa bydliště strany, která podala žádost o rozvod.

Celková výměra území (ha) je všechna zemědělská a nezemědělská půda podle evidence katastru nemovitostí k 1.1. sledovaného roku. Všechny údaje o půdě jsou zjišťovány jako plochy kultur zemědělských i nezemědělských závodů nebo soukromých vlastníků bez rozlišení typu hospodaření a velikost pozemků.

Zastavěná plocha a nádvoří (komunikace) představuje pozemky, na kterých jsou postaveny budovy (kromě skleníků) a nádvoří náležející k obytným, hospodářským nebo průmyslovým budovám jako jejich příslušenství.

Do zemědělské půdy náleží orná půda, sady a zahrady, louky a pastviny, chmelnice a vinice, které slouží k produkci zemědělských výrobků. V německé části jsou do zemědělské půdy zahrnuty rovněž pozemky porostlé vrbovým proutím, topoly a také plochy pro pěstování vánočních stromků mimo území lesa.

Lesní půda zahrnuje pozemky využívané přímo k lesní produkci, a to skutečně zalesněné nebo dočasně odlesněné s úmyslem opětovné obnovy lesního porostu, také pozemky nad horní hranicí stromové vegetace.

Vodní plocha je plocha pokrytá stále nebo přechodně vodou, nezáleží na tom jestli je to voda stojatá či plynoucí v korytě přírodním nebo uměle vytvořeném, včetně přilehlých koryt, břehových upevnění, malých ostrůvků apod.

Bytem se rozumí soubor místností a prostorů pod společným uzavřením, který svým stavebně technickým a funkčním uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení. Byt je **trvale obydlen**, jestliže je v něm hlášena alespoň jedna osoba k trvalému (dlouhodobému) pobytu.

Obytná místnost je část bytu (zejména obývací pokoj, ložnice, jídelna), která splňuje požadavky na bydlení a je k trvalému bydlení určena. Měla by splňovat podmínky dostatečného denního osvětlení, přímého větrání, dostatečného vytápění s možností regulace tepla, dostatečné tepelné a zvukové izolace.

Na české straně byly při sčítání v roce 2001 samostatně uváděny obytné místnosti s plochou 4 až 7,9 m² a 8 a více m². Do jejich počtu nebyly zahrnuty místnosti bytu vyčleněné k obchodním nebo pracovním účelům a kuchyně. Kuchyň byla započítána pouze v případě, kdy tvořila jedinou obytnou místnost v bytě. Na německé straně je za **obytnou místnost** považována místnost o ploše minimálně 6 m² (kuchyň je obytnou místností vždy bez ohledu na její velikost), na polské straně je za obytnou místnost považována místnost o ploše minimálně 4 m² (včetně kuchyně s přístupem k dennímu osvětlení).

Na české straně **obytnou plochu** bytu tvoří podlahová plocha obytných místností a část kuchyně, která přesahuje 12 m². V případě bytu, který se skládá z jediné místnosti – obytné kuchyně, tvoří obytnou plochu plocha celé této místnosti. Na straně německé je do obytné plochy započítána celá plocha obytných místností, kuchyně a vedlejších místností s minimální plochou 2 m² (např. hala, odkládací místnost, koupelna). Za určitých podmínek se započítávají např. i balkony, plochy vestavěného nábytku, arkýřů apod.

Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání – ISCED (International Standard Classification of Education) byla vypracována a vydána UNESCO již v roce 1976, aby sloužila „jako nástroj vhodný pro shromažďování, zpracování a zpřístupňování vzdělávacích statistik jak v jednotlivých zemích, tak v mezinárodním měřítku“. Zatím k poslední revizi ISCED došlo v roce 1997. Klasifikace má 7 úrovní vzdělávání (0 až 6), které mohou mít vnitřní členění A až C.

ISCED 0 – předškolní výchova probíhající v mateřské, speciálních mateřské škole, přípravný stupeň na pomocné škole, osoby bez vzdělání

ISCED 1 – 1. stupeň základní a speciální základní školy (1. - 5. ročník), pomocná škola (nižší, střední a vyšší stupeň, rehabilitační třídy), 1. a 2. stupeň zvláštní školy (1. - 6. ročník)

ISCED 2 – 2. stupeň základní a speciální základní školy (6. - 9. ročník), pracovní stupeň pomocné školy, 3. stupeň zvláštní školy (7. - 9. ročník), 1. a 2. ročník 6letého gymnázia, 1. - 4. ročník 7 nebo 8letého gymnázia a 8leté taneční konzervatoře, 1 až 2letá praktická škola

ISCED 3 – 4leté gymnázium a vyšší ročníky 6 - 8letého gymnázia, 2 - 4leté obory na střední odborné škole (ukončené závěrečnou zkouškou či maturitou), 5. - 8. ročník taneční konzervatoře, 1. - 3. ročník 5leté a 1. - 4. ročník 4leté konzervatoře, 2 - 4leté obory na středním odborném učilišti, odborném učilišti a učilišti (ukončené závěrečnou zkouškou, popř. maturitou), rekvalifikační kurzy ukončené závěrečnou zkouškou, 3letá praktická škola

ISCED 4 – nástavbové studium, učební obory a rekvalifikační kurzy po absolvování střední školy, kurzy v délce od 6 měsíců do 2 let pro absolventy středních škol, pomaturitní studium na jazykové škole s akreditací MŠMT, pomaturitní studium kvalifikační

ISCED 5 – vyšší odborná škola, pomaturitní studium specializační a inovační, experimentální vyšší studium na středních odborných školách, konzervatoř (poslední 2 ročníky), univerzitní vysokoškolské vzdělávání (bakalářské studijní programy a magisterské studijní programy navazující na bakalářské, magisterské 4 - 6leté studijní programy), studium na neuniverzitních vysokých školách, další vzdělávání po absolvování vysoké školy

ISCED 6 – doktorský studijní program ukončený titulem PhD.

Speciální školy - jsou určeny pro děti a žáky od 3 do 19 let mentálně postižené, s vadami sluchu, řeči, zraku, vývojovými poruchami, kombinovanými vadami, tělesně postižené, případně umístěné ve školách při nemocnicích, ozdravovnách a léčebnách, nápravných zařízeních a výchovných ústavech. Speciálním předškolním zařízením je speciální mateřská škola, speciálním výchovným zařízením je dětský výchovný ústav, výchovný ústav pro mládež, výchovný ústav pro děti a mládež, výchovný ústav pro nezletilé matky, ústav s výchovně léčebným režimem a oddělení s výchovně léčebným režimem. Speciální školou je speciální základní škola, speciální střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), zvláštní škola, odborné učiliště, praktická škola a pomocná škola. Speciální internátní školy zajišťují též výkon ústavní výchovy.

Lékárny zajišťují přípravu, výdej, kontrolu a dispenzaci léčiv včetně zdravotnických potřeb, na české straně včetně veterinárních potřeb a léčivých rostlin.

Nemocnice ve všech částech euroregionu poskytují obyvatelům ambulantní a lůžkovou základní a specializovanou diagnostickou a léčebnou péči, jejíž součástí jsou i nezbytná preventivní opatření.

Lůžka v nemocnicích jsou stálá lůžka nacházející se ve všech druzích nemocnic a porodnic s plným vybavením, s povlečením a obsazená pacientem nebo připravená na jeho příchod. Nezapočítávají se náhradní a nouzová lůžka, lůžka v lékařských ordinacích a ve funkčních místnostech. Německá strana navíc do uvedeného počtu nezahrnuje lůžka pro zdravá novorozeňata.

Do celkového **počtu lékařů** jsou na české a německé straně zahrnuti lékaři pracující ve všech zdravotnických zařízeních, polská strana nezapočítává lékaře vykonávající pouze soukromou praxi. Do celkového počtu lékařů nejsou zahrnuti stomatologové.

Ubytovací zařízení jsou zařízení, která pravidelně (nebo nepravidelně) poskytují přechodné ubytování hostům. Mezi ubytovací zařízení patří hotely, motely, botely, pensiony, turistické ubytovny, chatové osady, kempy a ostatní ubytovací zařízení. Mezi ostatní ubytovací zařízení patří např. školící střediska, lázeňská zařízení, rekreační zařízení podniků a jiná ubytovací zařízení, která vyčleňují lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. vysokoškolské koleje apod.). V německé části jsou započítány mezi ubytovací zařízení i zařízení, která mohou ubytovat současně více jak 8 hostů.

Ekonomické subjekty na české části jsou všechny subjekty zapsané v rejstříku ekonomických subjektů. Evidovány zde jsou právnické osoby nezávislé na tom, jakou výdělečnou činnost vyvíjejí a fyzické osoby, které provozují podnikatelskou nebo jinou výdělečnou činnost. Zahrnují podnikatele podnikající dle živnostenského zákona, samostatně hospodařící rolníky a dále fyzické osoby provozující jinou podnikatelskou činnost dle zvláštních předpisů (lékaři, právníci, umělci apod.). Dle převažující činnosti jsou ekonomické subjekty členěny podle mezinárodní klasifikace OKEČ (Odvětvová klasifikace ekonomických činností).

V polské části jsou právnickou osobou organizační jednotky se zákonem danou právní subjektivitou, která se projevuje speciální právní schopností k právním úkonům, jež jsou vykonávány orgány právnické osoby. Založení, zřízení, zánik právnické osoby určují příslušné předpisy. Organizaci a způsob činnosti právnické osoby reguluje také její statut. Organizační jednotka získává právní způsobilost zápisem do odpovídajícího registru nebo jiným způsobem stanoveným zvláštními předpisy. Fyzická osoba provádějící hospodářskou činnost je každý člověk, který má úplnou nebo omezenou způsobilost k právním úkonům a který provádí výrobní, stavební, obchodní činnost nebo poskytuje služby za účelem výdělku a na vlastní účet.

Nezaměstnaní jsou osoby bez práce, k práci způsobilé, které jsou registrované na příslušném úřadu práce podle místa bydliště a aktivně práci hledají a které nedosáhly důchodové hranice. Definice v německé a polské části euroregionu jsou širší. Na německé straně se za nezaměstnané osoby považují i ty osoby, které provádějí krátkodobé zaměstnání. Nezaměstnaný musí také prokázat snahu nastoupit do zaměstnání na více jak sedm kalendářních dnů nebo minimálně 15 hodin. Na polské straně nezaměstnaný musí dosáhnout 18 let věku (s výjimkou mladistvých absolventů), nesmí vlastnit zemědělské nemovitosti o hospodářsky využitelné rozloze vyšší než 2 ha, může být neplnoprávnou osobou, které je dovoleno za zdravotních důvodů přijmout zaměstnání alespoň na polovinu pracovní doby. Patří sem i osoby pobírající měsíční příjem nepřevyšující polovinu minimální mzdy.

Míra nezaměstnanosti je v české i polské části procentní podíl uchazečů o zaměstnání z počtu obyvatel zaměstnaných (včetně žen na mateřské dovolené a další mateřské dovolené a ozbrojených složek) a neumístěných uchazečů. V německé části je to procentní podíl počtu nezaměstnaných na počtu osob způsobilých k práci (civilních osob, samostatných pracovníků, pomáhajících členů rodin).